

Asia Tekijänoikeus kalatutkimusraporttiin

Hakija H

Annettu 24.3.2015

Tiivistelmä

Kalatutkimusraportti oli kokonaisuutena tekijänoikeuslain 1 §:ssä tarkoitettu teos. Siihen sisältyi itse tekstissä runsaasti tosiasiatietoja ja sen ohella tietoihin perustuvia graafisia esityksiä ja tilastollisia taulukoita. Vastineenantaja oli käyttänyt oman, samaa aluetta koskevan mutta myöhemmän ajanjakson kattavassa raportissa paljon samoja tietoja kuin lausunnonpyytäjän raportissa mutta päivitettyinä sisältäen myös myöhemmän ajanjakson. Se, oliko faktatietojen lisäksi lainattu myös tekstiosuuksia sopimuksesta vai ilman tekijänoikeuden haltijan suostumusta, oli näyttö- ja sopimuksen tulkintakysymys, josta tekijänoikeusneuvosto ei antanut lausuntoa.

LAUSUNTOPYYNTÖ

Hakija on pyytänyt tekijänoikeusneuvostolta lausuntoa tekijänoikeudesta kalatutkimusraporttiin kalastusvelvoitteen tarkkailutuloksista vuosilta 2002-6 Pohjois-Suomessa ja sen tekijänoikeuslain vastaisesta käytöstä. Hakija on liittänyt lausuntopyyntöönsä laatimansa kalatutkimusraportin ja vastineenantajan kalatalousvelvoitteiden tarkkailutuloksia koskevan raportin samoilta kalavesiltä vuosina 2007-11.

Hakija laati Irnijärven, Kerojärven ja Polojärven kalatalousvelvoitteen tarkkailutuloksia koskevan raportin vuosilta 2002-6 vuonna 2007 toimeksiantajalleen. Sittemmin hakija huomasi, että toimeksiantajan vastineenantajalta myöhemmin tilaamaan, samaa aluetta koskevaan tarkkailuraporttiin vuosilta 2007-11 oli hänen mukaansa kopioitu lähes kaikki alkuperäisteksteistä, graafisista esityksistä sekä tilastollisista taulukoista muutoksina ainoastaan uuden viisivuotisjakson tulospäivitykset vuosilta 2007-2011 ilman hänen lupaansa.

VASTINE

Vastineenantajan mukaan tämä sai toimeksiannokseen laatia kysymyksessä olevan vuosien 2007-2011 tarkkailujen yhteenvetoraportin. Vastineenantajan mukaan sopimus raportin laatimisesta oli tehty tämän ja toimeksiantajan kanssa, joka oli myös tehnyt toimeksiantosopimuksen edellistä tarkkailukautta 2002-6 koskevilta osin lausunnonpyytäjän edustamalta yhtiöltä. Tarkkailujakson 2007-11 tutkimusraportin laadintaa koskevassa sopimuksessa mainittiin mm. siitä, että kaikki julkaisemattomat tarkkailuaineistot ovat toimeksiantajan omaisuutta ja tällä on oikeus saada haltuunsa ja käyttää kertynyttä, julkaisematonta aineistoa omien tarpeidensa mukaisesti eikä vastineenantajalla ole oikeutta hyödyntää aineistoa muissa toimeksiannoissa.

Edelleen vastineenantajan käsityksen mukaan kaikki aiemmat kuten nyt lausunnonpyytäjän yhteenvetoraportti ja niitten laatimista varten kerätyt aineistot ovat toimeksiantajan omaisuutta ja toimitettu vastineenantajalle uuden raportin toimittamisen toimeksisaannin yhteydessä. Asiaa uudelleen toimeksiantajaltaan tiedustellessa vastineen laatimisen yhteydessä toimeksiantaja vahvisti tämän asian.

Tällä on merkitystä siksi, että velvoitetarkkailujen raportoinnille on tyypillistä ja välttämätöntä, että aiemmin kerättyä aineistoa ja dataa voidaan käyttää pohjana uusien raporttien laadinnassa vuosien välisen vertailun mahdollistamiseksi ja kehityssuuntien havaitsemiseksi. Säännöllisin väliajoin toteutettavissa tarkkailuissa myös tulosten esitystavat, kuten graafiset esitykset, tyypillisesti pidetään, mikäli tarkoituksenmukaista, edellisiä tarkkailuraportteja vastaavina.

Vaikka viittauksissa aiempaan raporttiin ei ole kaikilta osin käytetty tieteellisen tutkimustyön mukaisia viittauksia, on yhteenvetoraportti pikemminkin kooste tarkkailutuloksista eikä tieteellinen tutkimus. Lausunnonpyytäjän laatima aiempi raportti mainitaan vastineenantajan tarkkailuraportin viiteluettelossa nimenomaisesti. Vastineenantajan mukaan vuosien 2007-11 raportissa ei ole pyritty ottamaan omiin nimiin aiemmassa, korkealuokkaisessa raportissa tehtyjä johtopäätöksiä eikä peitelty aiempien raporttien osuutta nykyisen koonnissa tai johtopäätöksissä, joten vastineenantaja ei ole loukannut aiemman raportin laatijan tekijänoikeussuojaa.

TEKIJÄNOIKEUSNEUVOSTON LAUSUNTO

Tekijänoikeuslain (404/61) 55 §:n mukaan tekijänoikeusneuvosto antaa lausuntoja tekijänoikeuslain soveltamisesta. Näiden lausuntojen luonne ei ole sitova.

Kirjallisen materiaalin tekijänoikeussuojan arviointi

Tekijänoikeuslain 1 §:n 1 momentin mukaan sillä, joka on luonut kirjallisen tai taiteellisen teoksen, on tekijänoikeus teokseen. Tekijänoikeus suojaa sekä teosta kokonaisuutena että sellaista teoksen osaa, jota muusta teoksesta irrallaan tarkasteltuna voidaan pitää tekijänsä luovan työn omaperäisenä tuloksena. Tekijänoikeussuojaa saadakseen kirjallisen tuotteen on yllettävä teostasoon eli ylitettävä teoskynnys. Tällä tarkoitetaan sitä, että kirjallisen tuotteen tulee olla tekijänsä henkisen luomistyön itsenäinen ja omaperäinen tulos. Itsenäisyys- ja omaperäisyysvaatimuksen katsotaan yleensä täyttyvän, jos voidaan olettaa, ettei kukaan muu vastaavaan työhön ryhtyessään olisi päätenyt samanlaiseen lopputulokseen. Ratkaisu teoskynnyksen ylittymisestä tehdään tapauskohtaisella harkinnalla.

Tekijänoikeus suojaa vain teokselle annettua ilmenemismuotoa. Tekijänoikeus ei suojaa esimerkiksi teoksessa esitettäviä tutkimustyön tuloksia, teorioita, tieteellisiä löytöjä, teoksen sisältämiä tietoja tai teoksen aihetta. Kuka tahansa saa siten kirjoittaa esimerkiksi esitelmän samasta aiheesta. Sanottu merkitsee myös sitä, että jos kirjallisen teoksen sisältö koostuu yleisesti tunnetuista tai tosiasiatiedoista, teorioista ja opeista, vain ne teoksen osat, jotka on esitetty omaperäisellä ja yksilöllisellä tavalla yltyvät teostasoon ja saavat tekijänoikeussuojaa. Tekijänoikeus syntyy suoraan lain nojalla teoksen luoneelle luonnolliselle henkilölle tai henkilöille.

Euroopan yhteisöjen tuomioistuin katsoi 16.7.2009 antamassaan ratkaisussa C-5/08 (Infopaq), että 11 sanasta koostuva ilmaisu voi saada tekijänoikeussuojaa, jos ilmaisu on omaperäinen, tekijänsä henkisen luomistyön tulos. Ratkaisussa C-145/10 (Painer), tuomioistuin katsoi, että teos voi saada tekijänoikeussuojaa, jos se on tekijänsä henkisen luomistyön tulos siten, että se kuvastaa tekijän persoonaa ja siitä käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä. Kansallisen tuomioistuimen tehtävä on ratkaista lopullisesti, ylittyykö teoskynnys.

Tekijän moraalisisista oikeuksista säädetään Tekijänoikeuslain 3 §:ssä. Lain 3 §:n 1 momentin mukaan tekijä on ilmoitettava hyvän tavan mukaisesti, kun teoksesta valmistetaan kappale tai teos kokonaan tai osittain saatetaan yleisön saataviin. 3 momentin mukaan edellä mainitusta oikeudesta tekijä voi sitovasti luopua vain mikäli kysymyksessä on laadultaan ja laajuudeltaan rajoitettu teoksen käyttäminen.

Analyysi ja johtopäätökset kirjallisen materiaalin teostasosta

Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut sille toimitettua materiaalia. Lausunnonpyytäjän raportti on liitteineen kokonaisuudessaan noin 120 sivua, johon sisältyy pitkälle tosiasiatietoihin pohjautuvan tekstin lisäksi mm. runsaasti faktatietoihin perustuvia taulukoita, graafisia esityksiä lukuisista kalastusvelvoitteisiin liittyvistä eri tilasto- ja taulukkotiedoista sekä karttoja samoihin asioihin liittyen.

Tekijänoikeusneuvosto katsoo, että lausuntopyyntöä kyseessä olevan kalastusraportin tekijä on tekstissä sanavalinnoillaan ilmaissut aihetta siinä määrin omaperäisesti, että tekstistä käyvät ilmi tekijän vapaat ja luovat valinnat teosta tehtäessä. Voidaan olettaa, ettei kukaan muu vastaavaan työhön ryhtyessään olisi päätenyt samanlaiseen lopputulokseen. Tekijänoikeusneuvosto katsoo edellä esitetyin perusteluin, että kalastusraporttia kokonaisuutena voidaan pitää tekijänoikeuslain 1 §:n mukaisena kirjallisena teoksena.

Taulukot ja muut graafiset esitykset voivat itsessään olla tekijänoikeuden suojaamia ilmentäessään sellaista itsenäisyyttä ja omaperäisyyttä esitystavassaan että ne ylittävät teoskynnyksen tekijänsä henkisen luomistyön tuloksina. Tekijänoikeus suojaa raportissa vain tekijänsä persoonallista ja luovaa ilmaisua, ei tosiasiatietoja.

Tekijänoikeusneuvosto on arvioinut lausunnonpyytäjän omaan raporttinsa ja vastineenantajan raporttiin vapaaseen tekstiosuuteen kymmenelle ensimmäiselle sivulle merkityt kuusi tekstikohdtaa, joitten asiasisältö etenee samassa järjestyksessä ja ilmaismuoto on yhtäläinen. Useat muttei kaikki esitetyt tekstikohdat ovat identtisiä. Osa tutkimus- ja viitetietoja on muutettu ja päivitetty vastaamaan vastineenantajan myöhemmän tarkkailujakson tarpeita vastaavaksi. Lähtökohtaisesti voi siten olla kysymyksessä tekijänoikeuden loukkaus.

Vastineenantajan mukaan lausunnonpyytäjä on kuitenkin luovuttanut oikeutensa niin yhteenvetoraporttiin kuin laatimista varten kerättyihin tosiasiatiedot sisältäviin aineistoihin toimeksiantajalleen, ja tämä on toimittaessaan mainitut aineistot antanut vastineenantajalle oikeuden hyödyntää näitä tietoja omaa raporttia laatiessaan.

Koska näiltä osin on kysymys sopimusten tulkinnasta ja niiden tarkempi sisältö on myös näyttökysymys, ei tekijänoikeusneuvosto voi antaa lausuntoa siitä, onko vastineenantaja loukannut lausunnonpyytäjän tekijänoikeutta.

Vaikka tekijä olisi luovuttanut tekijänoikeutensa kokonaan toiselle, jää hänelle kuitenkin voimaan oikeutensa tulla mainituksi alkuperäisen teoksen tekijänä tekijänoikeuslain 3 § mukaisesti, mistä oikeudesta voi luopua vain laajuudeltaan ja laadultaan rajoitetun teoksen käyttämisen suhteen.

Puheenjohtaja

Marcus Norrgård

Sihteeri

Perttu Virtanen

Lausunto on käsitelty tekijänoikeusneuvoston täysistunnossa. Asian ratkaisemiseen ovat osallistuneet Marcus Norrgård (puheenjohtaja), Anne Salomaa, Annina Huttunen, Mari Lampenius, Elina Kuusikko ja Marja Heikkilä-Kauppinen